

*Лілія ЗІМАКОВА,
Анжела ПАСІЧНІЧЕНКО,
Наталія КОВАЛЕВСЬКА,
Ірина КАРАПУЗОВА
Полтава*

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Сталий розвиток – це не просто стратегія для держав або міжнародних організацій, це спосіб життя, що формується змалку. Саме у дошкільному віці закладаються цінності, які згодом перетворюються на життєві установки: любов до природи, відповідальність, здатність співпрацювати. Потреба в екологічно, соціально та економічно свідомих громадянах зумовлює важливість роботи з дітьми ще до школи. Педагоги, що формують партнерські відносини з дитиною, сприяють її становленню як майбутнього активного громадянина. Тому питання впровадження освіти для сталого розвитку в дошкільлі є надзвичайно актуальним.

Дошкільна освіта – це перше соціальне середовище після родини, де дитина навчається жити в суспільстві. Саме в ЗДО дитина вчиться взаємодіяти з іншими, дотримуватися правил, дбати про навколишнє середовище. У процесі гри, спілкування, дослідження вона засвоює основи сталого способу життя. Партнерська педагогіка дає їм можливість брати участь у прийнятті рішень, висловлювати думку, що формує почуття відповідальності. ЗДО стає не просто місцем догляду, а лабораторією громадянського виховання [1; 2].

Партнерська педагогіка базується на ідеї співробітництва між дорослим і дитиною. Вихователь не виступає в ролі керівника чи «всезнаючого», а стає супутником дитини на її пізнавальному шляху. Основу такої взаємодії складає «керована свобода» – поєднання самостійності дитини з м'якою підтримкою педагога. Діти навчаються ухвалювати рішення, працювати в команді, поважати думку інших. Такий підхід сприяє розвитку особистості, яка з раннього віку вміє жити в демократичному та екологічно свідомому суспільстві.

Упровадження партнерської моделі у ЗДО стикається з низкою труднощів. Теоретико-методологічні суперечності виникають між традиційною авторитарною педагогікою та інноваційною, орієнтованою на діалог і співпрацю. Існує також розрив між сучасними законами, які проголошують партнерство, і реальною практикою, де воно реалізується частково або формально. Часто педагоги недостатньо підготовлені для роботи в партнерському форматі, а батьки не мають змоги або бажання бути залученими. Крім того, дитина прагне автономії, але потребує підтримки, що вимагає від вихователя гнучкості та балансу.

Правові основи для партнерської взаємодії чітко прописані в українському та міжнародному законодавстві. Закон України «Про освіту» та Базовий компонент дошкільної освіти наголошують на співпраці між учасниками освітнього процесу. Цілі сталого розвитку ООН до 2030 року включають забезпечення якісної інклюзивної дошкільної освіти як одного з пріоритетів. Також Україна ратифікувала Конвенцію ООН про права дитини, де партнерство є ключовим принципом виховання. Ці документи створюють платформу для побудови нової освітньої культури в ЗДО [1, с. 6].

У ПНПУ імені В.Г. Короленка була створена навчальна дисципліна «Партнерська педагогіка», що готує студентів до реальної співпраці з дітьми. Вона охоплює теорію, методики, технології, законодавчі аспекти та практичні інструменти. У програмі передбачені інтерактивні формати: STAD, TGT, лепбуки, кооперативне навчання, що розвиває soft skills. Завдяки цьому студенти вчаться створювати освітній простір, де дитина відчувається суб'єктом, а не об'єктом. Це є фундаментом для формування педагогів нової генерації [1, с. 9].

Студенти, що опановують курс, засвоюють ключові поняття партнерства та методи педагогічної взаємодії. Вони навчаються створювати умови для творчості, співпраці, позитивної комунікації в групі. Особлива увага приділяється розвитку педагогічної рефлексії, емоційного інтелекту, саморегуляції та толерантності. Такі знання і вміння стають основою для формування довірливих, демократичних стосунків з дітьми та батьками. Це уможливорює формування освічених і соціально відповідальних громадян із самого дитинства.

Дисципліна «Лідерство і партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу» викладається на другому (магістерському) рівні підготовки за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта». Її мета – формування у майбутніх вихователів лідерських якостей нового типу, орієнтованих на фасилітацію, взаєморозуміння та підтримку. Курс готує фасилітативного лідера, який не нав'язує, а об'єднує учасників освітнього процесу навколо спільних цілей. Особлива увага надається екологічному спілкуванню – такому стилю комунікації, що сприяє збереженню гідності, довіри й психологічного комфорту кожного. Вихователь має бути посередником між дітьми, батьками, колегами та громадою, створюючи простір взаємодії на основі поваги до толерантності й різноманіття. Розглядаються також соціальні ролі педагога в умовах змін і трансформацій у сфері освіти. Дисципліна має чітку практичну спрямованість і сприяє становленню педагога як лідера громади, здатного ініціювати інновації та підтримувати сталі партнерські зв'язки. Вона розвиває здатність бачити цілісну картину освітнього процесу, вести за собою команду і водночас бути її чуйною частиною. Такий підхід відповідає сучасним запитам суспільства на педагогів-лідерів нового покоління.

Отже, партнерська взаємодія в дошкільній освіті – це не просто педагогічна технологія, а філософія виховання. Саме через якісну дошкільну освіту ми закладаємо фундамент сталого розвитку суспільства. Успішне партнерство в дитинстві – запорука здорового і прогресивного майбутнього.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зімакова Л. Партнерська взаємодія з дитиною як основа сталого майбутнього. *Імідж сучасного педагога*. 2025. Вип. 2 (221), С. 5–11. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2\(221\)-5-11](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2(221)-5-11)

2. Zimakova L., Kramarenko V., Kovalevska N., Pasichnichenko A., & Tupytsya O. Formation of Children's Speech Creativity by Means of Modern art and Game Material in Preschool Educational Institutions of Ukraine. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2025. № 17 (1). S. 690–717. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/17.1/971>